

**ФАН ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ТАРАҚҚИЁТИ**
**РАЗВИТИЕ НАУКИ И
ТЕХНОЛОГИЙ**

**5
2025**

Таҳририят ҳайъати раиси:

СИДДИҚОВА С.Ғ. –

Бухоро давлат техника университети ректори

Муовини:

НИЗАМОВ А.Б. –

БухДТУ илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректори

Таҳрир ҳайъати:

МУҚИМОВ К.М. – ЎзР ФА академиги (ЎЗМУ)

ЖАЛИЛОВ А.Т. – ЎзР ФА академиги (Тошкент кимё-технология ИТИ)

НЕГМАТОВ С.Н. – ЎзР ФА академиги (“Фан ва тараққиёт” ДУК)

БАХОДИРОВ Ғ.А. – т.ф.д., профессор, ЎзР ФА бош илмий котиби

ХАМИДОВ О.Х. – иқтисод фанлари доктори, профессор (БухДУ)

ЖАЛИЛОВ Т.К. – иқтисод фанлари доктори (DSc), профессор (ТКТИ)

ПАРДАЕВА М.Д. – БухДТУ ёшлар масалалари ва маънавий-маърифий ишлар бўйича биринчи проректори, фалсафа фанлари доктори (DSc)

ХОЖИЕВ А.Х. – ўқув ишлари бўйича проректор, техника ф.ф.д. (PhD)

САИДОВ С.Б. – Бухоро ДТУ молия ва иқтисод ишлари бўйича проректори

ҚУРБОНОВ Ж.М. – техника фанлари доктори, профессор (Самарқанд ИСИ)

АДИЗОВ Б.З. – техника фанлари доктори (DSc), профессор, ЎзРФА УНКИ

АСТАНОВ С.Х. – физика-математика фанлари доктори, профессор

РАХМОНОВ Х.Қ. – техника фанлари доктори, профессор

ВОХИДОВ М.М. – техника фанлари доктори, профессор

ЖЎРАЕВ Х.Ф. – техника фанлари доктори, профессор

САДУЛЛАЕВ Н.Н. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МАЖИДОВ Қ.Х. – техника фанлари доктори, профессор

ФОЗИЛОВ С.Ф. – техника фанлари доктори, профессор

ИСАБАЕВ И.Б. – техника фанлари доктори, профессор

АБДУРАХМОНОВ О.Р. – техника фанлари доктори, профессор

ГАФУРОВ К.Х. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

ХАЙДАРОВ А.А. – техника фанлари доктори (DSc), доцент

ЖЎРАЕВ Ф.Ў. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МУРАДОВА Ф.Р. – педагогика фанлари доктори (DSc), профессор

ЖУМАЕВ М.Р. – физика-математика фанлари доктори (DSc), профессор

ЮНУСОВА Г.С. – фалсафа фанлари доктори (DSc), профессор

БОБОЕВ А.Ч. – иқтисодиёт фанлари номзоди, профессор

ТЎХТАЕВА З.Ш. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МАХМУДОВ М.Ж. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

ҲАЙИТОВ Р.Р. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

БОЗОРОВ Ғ.Р. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

БОЛТАЕВ З.И. – физика-математика фанлари доктори (DSc), профессор

ОЛТИЕВ А.Т. – техника фанлари доктори, (DSc)

ЖАЛИЛОВ Р.Б. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МАХМУДОВ М.И. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МАЖИДОВА Н.Қ. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

АХМЕДОВ В.Н. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МАХМУДОВ Р.А. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

ПУЛАТОВА М.И. – физика-математика фанлари номзоди, профессор

РАҲМАТОВ Ш.А. – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)

ОЧИЛОВ А.Р. – техника фанлари доктори (DSc), доцент

ЎРИНОВ У.А. – педагогика фанлари доктори (DSc), профессор

ПЎЛАТОВА С.У. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

САМИЕВА Ш.Х. – педагогика фанлари доктори (DSc), профессор

ТЕШАЕВ М.Х. – физика-математика фанлари доктори (DSc), профессор

ХАЙТОВ В.У. – иқтисодиёт фанлари доктори (DSc), доцент

ХОЖИЕВ Ш.М. – техника фанлари доктори (DSc), доцент

ХАЙИТОВ Ш.Н. – иқтисодиёт фанлари доктори (DSc), доцент

ЗОИРОВ Э.Х. – фалсафа фанлари доктори (DSc), доцент

НАРЗИЕВ М.С. – техника фанлари доктори (DSc), доцент

НАМАЗОВА Н.Дж. – иқтисодиёт фанлари б.ф.д. (PhD), доцент

Бош муҳаррир: ДЎСТОВ Х.Б. – кимё фанлари доктори, профессор

Муҳаррирлар: Артикова М.М., Истамова Г.Х.

Мусахҳиҳ: Баракаева Д.Ф.

ФАН ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАР ТАРАҚҚИЁТИ

ИЛМИЙ – ТЕХНИКАВИЙ ЖУРНАЛ

РАЗВИТИЕ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ

НАУЧНО – ТЕХНИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

Журнал Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги Бухоро вилояти бошқармасида 2014 йил 22-сентябрда № 05-066-сонли гувоҳнома билан рўйхатга олинган

Муассис:

Бухоро давлат техника университети

Журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги ОАК Раёсатининг 2017 йил 29-мартдаги №239/5-сонли қарори билан диссертациялар асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий наشرлар рўйхатида киритилган. 2019 йилда Ўзбекистон Республикаси ОАК Раёсатининг қарорлари билан қайта рўйхатдан ўтказилган.

Таҳририят манзили:

200100, Бухоро шаҳри, Қ. Муртазоев кўчаси, 15-уй, Бухоро давлат

техника университети

Тел: 0(365) 223-92-40

Факс: 0(365) 223-78-84

Электрон манзил:

E-mail: fantt_jurnal@umail.uz

Журналнинг тўлиқ электрон варианты билан

<https://journal.bmti.uz/>

сайти орқали танишиш мумкин.

Ушбу журналда чоп этилган материаллар таҳририятнинг ёзма рухсатисиз тўлиқ ёки қисман чоп этилиши мумкин эмас. Таҳририятнинг фикри муаллифлар фикри билан ҳар доим ҳам мос тушмаслиги мумкин. Журналда ёритилган материалларнинг ҳаққонийлиги учун мақолаларнинг муаллифлари ва реклама берувчилар масъулдирлар.

МУНДАРИЖА - СОДЕРЖАНИЕ – CONTENT

ТЕХНИКА, ТЕХНОЛОГИЯ ВА ЖИҲОЗЛАР	
Juraev D.D. Methodology for calculating the angular vibrations of blades on a separator machine rotor and developing its mathematical model.	4
Maxmudov B.M., Abdulxayev A.A. Comparative analysis of solar collectors for drying systems	8
Бибутов Н.С., Хамраев Х.Х., Самадова Н., Бакаева Ш. Основные требования к расчету деталей машин	16
Жураев Д.Д. Эффективность конструкции конусного двухбарабанного сепараторной машины	22
Tog‘aymurodov S.Z. Transformatorlarning ishlash jarayonida temperatura xarakteristika-larining tahlili	26
Muminov R.O., Tuxtaev B.I., Turabov X.Sh., Kushimov F. Skvajinalarga o‘rnatilgan ankerlarning kinematik parametrlarini hisoblashning ilmiy asoslari.	30
Jo‘rayev F.O‘., Saidova G.K. pushta olgichli universal qurilma parametrlarining uning ish ko‘rsatkichlariga ta’siri.	35
Хабибов Ф.Ю., Рамазонов А.Ч., Ахмедов Ю., Юсупов Ф.Ф. Конструирование поверхностей методом геометрических преобразований	40
Бозаров О.О., Мирзаев С.З. Контрроторный гидроагрегат с реактивным и активным рабочими колесами	44
Kayumov U.E., Djurayev R.U., Pardayeva Sh.S. Yuqori changalangan muhitda ishlovchi kar-yer avtosamosvallarining ichki yonuv dvigatellariga chang zarrachalarining ta’sirini tadqiq etish	54
КИМЁ ВА КИМЁВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР	
Хакимов А.А., Исомидинов А.С. Преслаш динамикасининг мустахкамликка таъсирини тадқиқ этиш	61
Адолатова Ш.Ж, Фозилов С.Ф, Фозилов Ҳ.С. Таркибида азот сақлаган метакрилат по-лимерларни синтез қилиш ва уларни антикоррозион присаткалар сифатида қўлланилиши .	66
Mixliyev O. A., Nabiyeu A.A., Yorboboyev R.Ch., Ro‘ziyev I.X. Mahalliy talk-magnezit minerali fraksiyalarining fizik-mexanik, kimyoviy va dispers tarkibini o‘rganish	72
Obitov N.M. Ikkilamchi alyuminiy-magniy qotishmalarining istiqbollari	77
Djalilov.A.T., Karimov M.U., Ismailov F.S, Ismailova X. Dj. Polikarboksilat asosidagi qo‘shimchalarning beton qorishmalariga fizik-mexanik ta’siri.	84
Tojiyev O.O. Yuqori karbonatli terrigen qatlamlarda kislotali ishlov berish uchun yaratilgan kislota kompozitsiyasini tarkibini sinash usullari	89
Khujakulov A.F., Abdullaeva Sh.Sh. Comparative analysis of the quality of raw materials and products in the production of road bitumens	94
Toshboyev S.O‘., Axmedov V.N., Panoyev E.R. Gazlarni aminli tozalash jarayonida hosil bo‘ladigan ko‘pikka turli xildagi ko‘pik so‘ndirgichlarning ta’sir etish xossalari	100
Abdulloyev H.R., Panoyev N.Sh., Safarov J.A. Og‘ir geksan fraksiyalarining gaz xromato-mass-spektral tahlili	106
Ахмедова О.Б., Мустафоев Б.Ж., Қаямов А.Ш. Каталитик риформинг жараёни регенератор қурилмасида энергия тежамкорликка эришиш	111
Hojiyev A.A., Nurqulov F.N., Djalilov A.T. Vermikulit va bazalt asosidagi issiqlik izolyatsion polimer kompozitsion materiallarni tadqiq etish	117
Norboyev Q.M., Eshmuradova G.B., Tirkasheva M.N., Xursandov J.M., Toshpulatov D.T., Tashpulatov X.Sh. Xona haroratida ligandlar yordamida qayta cho‘ktirish usuli orqali gibridd $MA_{1-x}FA_xPbI_3$ perovskit kvant nuqtalar sintezi hamda spektral tadqiqi	122

Matkarimova U.U., Qutlimurotova N.X., Raxmatullayev F.N., O'rolova Z.D., Gulyamov X., Xasanova N.X. p-Br fenilsirka kislolaning elektrokimyoviy sintezi	127
Egamnazarova F.D., Panjiyev U.R. Sintez gazidan yengil olefin qatori uglevodorod ishlab chiqarishning asosiy parametrlariga faollashtirish bosqichidagi co bosimini ta'sirini o'rganish	131
Egamnazarova F.D., Panjiyev U.R. CO va H ₂ aralashmasidan tanlangan katalizatorida yengil molekulyar sintetik olefin uglevodorodlarni olish jarayoni texnologiyasi.	136
Ibragimova M.I., Amonov M.R. Paxta tolasi asosidagi matolarni trietanolamin bilan aminlash va bo'yalgan matoning koloristik xossalari	141
Kadrixanov J., Urinov A.A. Development of composite materials for corrosion protection of main gas and oil pipelines with increased chemical adhesion	144
Рахимов Ф.Ф., Беков У.С., Сафарова Р.У. Гидрофобная композиция для строительных материалов на основе гипса и ее состав	150
Narzullayev B.A., Shirinov Sh.D., Djalilov A.T. Akril kislota asosida bioparchalanvchan gidrogellar olish: suv yutish va saqlab turish shuningdek qishloq xo'jaligi hamda ekologik barqarorlikka ta'siri.....	153
МАШИНАСОЗЛИК ВА ЭНЕРГЕТИКА	
Maxmudov M.I., Timirov X.N. Oqava suvlarni tozalashda aeratsiya jarayoni uchun faol loyqaning tarkibi, xususiyati va vazifasi	161
A'zamov S.S. Reducing power loss using modern methods of squirrel-cage induction motors . .	165
Safarov A.B., Jo'raqulov A.X., Qo'ziyev Z.E., Qahhorov M.M. Kombinatsiyalashgan quyosh-shamol energetik qurilmalarining samaradorligini oshirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlili	169
Xabibov F.Y., Murodov K.J. Transport vositasi harakati mexanik energiyasini elektr energiyaga aylantirish qurilmasining simulyatsiya modeli	175
Qo'ldosheva F.S., Sharipov N.Z. Uzum danagidan moy olish jarayonida yuqori chastotali tok maydonining ta'sir nazariyasi	182
Sharipov N.Z., Gafurov K.X. Gilos danagidan moy olish jarayonini o'ta yuqori chastotali tok maydonida jadallashtirish	187
Rakhmonov I.U., Toirov M.T., Nematov L.A. The influence of harmonics on the lifespan of lighting devices	193
ИНФОРМАТИКА ВА АХБОРОТ – КОММУНИКАЦИОН ТИЗИМЛАР	
Shukrullaev J.O., Jo'raev X.F. Mineral o'g'itlarni oqim harakatini tadqiq qilish jarayonining statistik modeli	200
Botirova N.K. Ta'limiy platformalar va ulardan foydalanish imkoniyatlari	206
Samandarov I.R., Karimov S.Y. C++ va OpenCV yordamida Cu–Zn qotishmasi donalarining geometrik tahlilini avtomatlashtirish	209
ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ	
Ergasheva X.B., Elmurodova A.S. Oziq-ovqat allergiyasi va rivojlanish sabablari	215
To'ymurodova Sh.Sh., Majidov K.X., Pardayev Sh. Baliqchilik uchun ozuqa yemlarining xususiy tarkibi va texnologiyasi	220
Raxmonov Q.S., Ashurova Z.T. Dorivor o'simlik xom ashyosidan olingan kukunlar yordamidaunli mahsulotlarining sifatini oshirish va va ozuqaviy qiymatini yaxshilash	224
Кулиев Н.Ш., Мажидов Қ.Х. Меваларда пектин микдорини аниқлаш ва уларнинг физик-кيميёвий хусусиятларини ўрганиш	232
Dehqonova N.A., Majidov K.X. Paxta moyini rafinatsiyalash jarayonlarida zamonaviy innovatsion texnologiyalarni qo'llash va ularning matematik modelini ishlab chiqish	237

Шокиров К.А., Курбанов М.Т. Анализ остеопротективных свойств хвоща полевого (<i>Equisetum arvense</i>) и крапивы двудомной (<i>Urtica dioica</i>) в рецептуре хлеба как способа повышения его нутритивной ценности.	245
Рахмонов К.С. Технологические аспекты производства пшеничных сортов хлеба с использованием заквасок спонтанного брожения.	254
Nazarova L.X. Milliy non mahsulotlari.	261
ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ	
Хо‘jayeva M.E., Gafurova N.T. Yigiruvchilar maxsus kiyimi uchun mato tanlashda gazlama namunalari xususiyatlarining tahlili.	266
Gulyayeva G.X., Musayev N.M., Mukimov M.M., Agzamova S.M., Karimova N.H. Yangi tuzilishdagi ikki qatlamli trikotaj to‘qimalarini olish usuli.	275
Usmanova F.S., Tashkenbayeva T.B., Nabiyeu N.D. Gidrofob xossa berishda maxalliy appretlarni qo‘llash imkoniyatlarini tadqiq qilish.	280
Mardonov S.E., Sattarova N.N., Rahimova M.R. Shlyapkali tarash mashinasi parametrlarining tola xossalari ta‘sir.	285
Дустова Ф.Х. Приводы машин текстильной и легкой промышленности.	290
Gulyayeva G.X., Musayev N.M., Mukimov M.M., Agzamova S.M., Karimova N.H. Yangi tuzilishli ikki qatlamli trikotaj to‘qimalarining fizik-mexanik xususiyatlar tahlili.	294
Ismoyilov I.B., Qo‘ldoshev E.I., Ismoyilov F.B. Yangi vintli tozalagichning konstruksiyasi va junni tozalash jarayoniga ta‘sir etuvchi omillarning nazariy tadqiqi.	299
Бахриддинов М.С., Бехбудов Ш.Х. Использование упругих элементов в механизме иглы швейной машины.	302
Saidova X.X. Selection of an effective processing technology in the manufacturing of transformable clothing.	308
Saidova X.X., Boymatova K.A. Ustki kiyimlarni tikish jarayonida hosil bo‘ladigan nuqsonlar.	314
Sabirova Z. A., Jumaniyazova R.F. O‘zbek milliy arxitekturasini va moda.	318
Giyasova D.R. Aralash tarkibli ip olish texnologiyasi.	324
Мусиров Ш. З., Мирзаумидов А.Ш., Турдиев Б.Э., Пардаев Б.Ч. Тебранувчи сирт юзасидаги чигитларнинг ҳаракатини динамик таҳлили.	328
Toshpulotov L.I., Mardonov S.E. Ikki qatlamli matolar tuzilishini loyihalashda zamonaviy kompyuter texnologiyalardan foydalanish.	332
Нурбоев Р.Х., Салимов Ш.Х., Худайбердиев М.Р. Аралаш толали ип ишлаб чиқаришда аралашмадаги толаларнинг хусусиятлари ва уларнинг нисбий улушига боғлиқлигини ўрганиш ва таҳлил қилиш.	338
Temirova G.I. Mo‘ynali buyumlarni tayyorlashda polimer kompozitsyalardan foydalanishning resurstejamkor usullari.	342
Ташкенбаева Т.Б., Нигматова Ф.У., Вахобова Н.А. Системный подход к проектированию функциональной одежды для людей в инвалидных колясках.	349
Машарибов А.Р., Райимкулов Ж.К., Эрдонов А.М. Пахтани майда ифлосликлардан тозалашда козикчали-планкачи барабан планкаларининг таъсири.	360
Xamdullayeva S.O. Zanjirli uzatma qadamining qayishqoq vtulka bikirligiga ta‘sirini sintez qilish.	365
Atajanov A.B. Arrali jin kolosniklari ishchi qismining yeyilishini tadqiq etish.	368
Barakayeva D.F., Gafurova N.T. Energetika sohasida ishlovchilar uchun himoya kiyimini ishlab chiqish omillarini o‘rganish.	374
Azimova M.N. Ayollar oyoq kiyimi uchun mo‘yna qiyimlari asosidagi polimer kompozitsion paketlarning shaklbardoshlik xususiyatlarini tadqiq etish.	378
Худайбердиев М.Р., Очилов Т.А., Хамроева С.А., Нурбоев Р.Х. Тола таркиби турлича бўлган костюмбоп матоларнинг механик хossalарининг тадқиқоти ва таҳлили.	382

Худайбердиев М.Р., Очилов Т.А., Ҳамроева С.А., Нурбоев Р.Х. Тола таркиби турлича бўлган костюмбоп матоларнинг ғижимланмаслиги ва ҳаво ўтказувчанлигининг ўзгариши	387
Каландаров Р.К. Результаты теоретических и экспериментальных исследований	391
Эргашов М. Взаимодействие шелковой нити с ценовым прутком шелкоткацкого станка .	398
Yangiboyev I.B., Berdanov E.X., Axmedov M.X., Tuychiyev T.O. Mayda iflosliklardan tozalash jarayonida kolosnikli panjarada paxta bo‘lakchalarining harakatini tahlili	404
To‘xtayeva Z.Sh., Abulova P.U. O‘smirlar kiyimlari uchun tanlangan matolarning xususiyatlari tahlili	409
Rajabova G.J. Apsaykling – hayot mazmuni	416
Sayidova M.H., Pulatova S.U. Maxsus kiyim materiallarining termo-fizik parametrlarini aniqlovchi omillar	418
Сапаров М.К., Рузметов Р.И., Туйчиев Т.О., Авазмуратов А.Б., Машаринов К.М. Анализ показателей качества волокна на этапах технологического процесса Шовотского хлопкоочистительного завода	423
Бозорова Ф.М. Предлагаемая методика проведения экспериментов на узле ножки новой конструкции швейной машины	428
Azimova G.A. Mahalliy aralash jun matolarining eksport salohiyati	434
Rajabov A.I., Khamrayeva S.A., Nodirova M.N. Jun, jun–akril va jun–poliester iplarning mexanik xossalarini qiyosiy tahlil qilish	438
АНИҚ ВА ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ФАНЛАР	
Gafurova N.T., Hikmatov N.I. Texnik oliy o‘quv yurtlarida zamonaviy ta’limning o‘ziga xos xususiyatlari	444
Shalov D.J., Fatilloev Sh.F., Mavlanov B.A., Maxmudov R.A. Ipak qurti chiqindisidan turli bebaho baliqlar yemini tayyorlashda va mineral o‘g‘it sifatida qo‘llash	449
Raxmonov G‘.F. Buxoro viloyati hududida mavjud ekoturizm obyektlarini o‘rganish va tahlil qilish	452
Мухамедбаев А.А., Бахритдинова С.Б. Сравнительный анализ некоторых характеристик пористого заполнителя из дробленого автоклавного газобетона	459
Samandarov I.R., Miratoyev Z.M. Binar tasvirlardagi yassi ob’ektlar konturlarining metrik belgilarini ajratib olish usuli	466
Саидова А.С., Файзиллоева Н.Б. Модернизация высшего образования, как важный фактор развития наук.	478

4. С.А.Гончарова “Развитие приемов морфологической трансформ при проектировании одежды для детей”//Дисс.канд. техн. наук. М., 2001. - 123 с.
5. S.Sh. Tashpulotov, K.M. Kholikov, S.Yu. Rakhmatova, U.T. Muminova, I.V. Cherunova, S.I. Sharipova, D.F. Kurbanova, U.F. Mukhiddinova. "Analysis of the application of transformation mechanisms and elements in modern costumes" // Namangan Engineering-Technological Institute Scientific-Technical Journal, Volume 5, No. 1, 2020, pp. 52-57.
6. Ф.А.Мамедов Исследование и разработка рациональной технологии изготовления одежды стабильного ассортимента (изделий для учащихся ПТУ) //Дисс. канд. техн. наук. М., 1988.
7. Т.Н.Сухова, А.Ю.Кириленко Трансформируемая одежда// А.с. 2101989 С1 RU, 6 А 41 Д 15/00. № 96110545/12; Оpubл. 20.01.98, Бюл. № 2.

UDK 687

USTKI KIIYIMLARNI TIKISH JARAYONIDA HOSIL BO‘LADIGAN NUQSONLAR

¹Saidova X.X., ²Boymatova K.A.

¹*Buxoro davlat texnika universiteti*, ²*Namangan davlat texnika universiteti*.

Annotatsiya. Ustki kiyimlarni tikish jarayonida tikuvchilik ishlab chiqarish korxonalarining tikuv chokidagi nuqsonlari ham o‘rganilib, tadqiqot natijasida tikuv ignasi ishqalanish va tikuv ipini va kiyim materiallarini kuydirish holatlari aniqlandi. Tadqiqot natijasida tikuv ipi ko‘p uzilishiga sabab o‘rganilib, kiyim materialidagi tanda va arqoq iplarini zararlanishlari o‘rganildi.

Kalit so‘zlar: prognoz, monitor, modellash, jarayon, optimal, harorat, ustki kiyim, zararlanish

ДЕФЕКТЫ, ВОЗНИКАЮЩИЕ В ПРОЦЕССЕ ПОШИВА ВЕРХНЕЙ ОДЕЖДЫ

¹Саидова Х.Х., ²Бойматова К.А.

¹*Бухарский государственный технический университет*,

²*Наманганский государственный технический университет*.

Аннотация. В процессе пошива верхней одежды также были изучены дефекты швейного соединительного шва предприятий швейного производства. В результате исследования были выявлены случаи трения швейной иглой и прижигания швейной нитью материалов одежды. Исследование показало, что причиной многих разрывов швейной нити является повреждение нитей основы и утка на материале одежды.

Ключевые слова: прогноз, монитор, моделирование, процесс, оптимальный, температура, верхняя одежда, повреждение

DEFECTS ARISING IN THE PROCESS OF SEWING OUTERWEAR

¹Saidova X.X., ²Boymatova K.A.

¹*Bukhara state technical university*, ²*Namangan state technical university*.

Abstract. In the process of sewing outerwear, defects in the sewing connecting seam of garment manufacturing enterprises were also studied. As a result of the study, cases of friction with a sewing needle and cauterization of clothing materials with a sewing thread were identified. The study showed that many sewing thread breaks are caused by damage to the warp threads and weft on the clothing material.

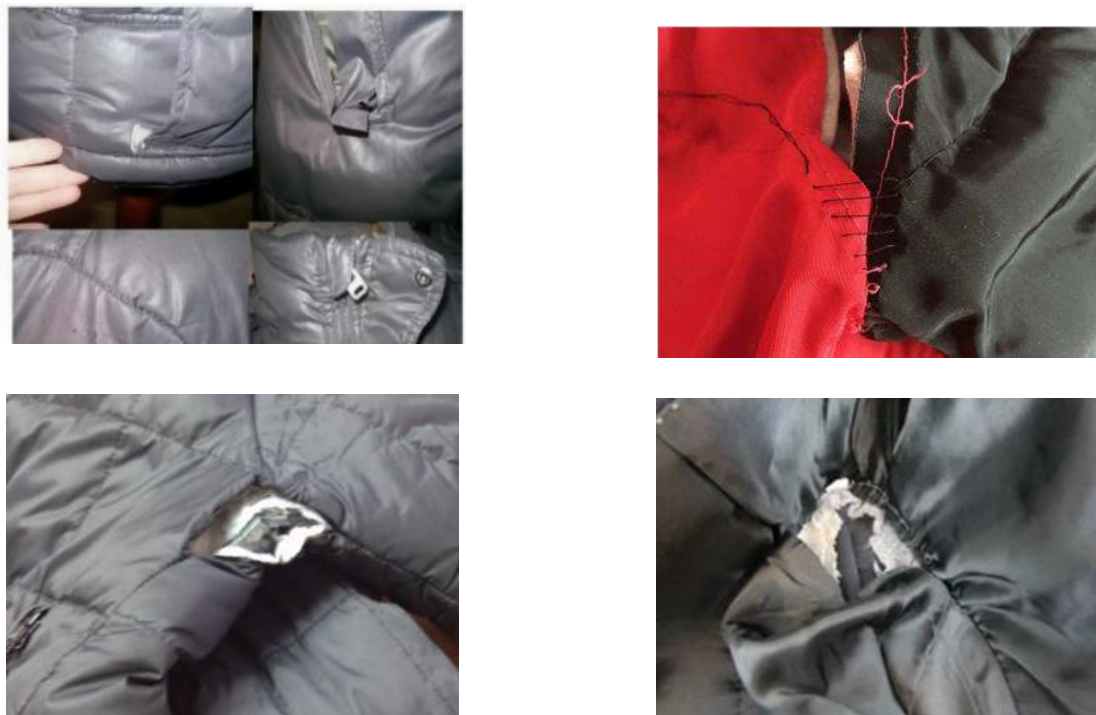
Keywords: forecast, monitor, modeling, process, optimal, temperature, outerwear, damage

Kirish. Tikuvchilik sanoatida so‘nggi yillarda kiyimlarni ishlab chiqarishda kiyim sifati, qulayligi va mavsumga mosligiga ko‘proq e‘tibor berilmoqda. Ustki kiyimlar uchun eng muhim xususiyatlar bu uning chidamliligi, uzoq muddatga xizmat qilishi, estetikligi, shuningdek, rangi va mato tuzilishi kiyimning dizayni va estetik ko‘rinishiga ta’sir qiladi. Kiyimning eng muhim parametridan biri komfortligidir [1].

Chok va tikuv turlari to‘g‘ridan to‘g‘ri ta’sir qiladi. Kiyimning sifati, qulayligi va yaroqliligi ya’ni chok va tikuv turini tanlash kiyim uchun mos emasligi kiyimning sifatini, qulayligini va yaroqliligi pasaytiradi. Choklarning ko‘rinishi va ishlashi tikuv jarayoni va chokka bog‘liq, chok zichligi, tikuv mashinasi sozlamalari va tikuv iplarining sifati kiyimning ishlashi matoning strukturaviy va mexanik xususiyatlariga bog‘liq. Choklarning mustahkamligi, cho‘zilishi, xavfsizligi, chidamliligi, tashqi ko‘rinishi va samaradorligiga bog‘liqdir. Bu muammolarning yechimlarini topish uchun avvalambor ip va ignani to‘g‘ri tanlash joizdir.

Tikuv jarayonida chok turi, tikuv ipi turiga va chok zichligi kiyimning qulayligiga ta'sir qiladi. Ba'zi ishlab chiqaruvchilar chok sinflarini, chok zichligini va tikuv iplarini hisobga olmagan holda ishlab chiqarishlari natijasida kiyimda nuqsonlarning kelib chiqishiga sabab bo'ladi. Tadqiqot ishda erkaklar kurtkasi tanlanganligi asosiy sabablaridan biri iste'molchilarni o'rganilganda, eng ko'p nuqsonlar kurtkaning qo'ltiq o'mizi va cho'ntak chetlarida kuzatildi (1-rasm).

Ip hajmi, ip o'lchamini aniqlash uchun ko'plab tizimlar mavjud, ammo eng ko'p ishlatiladigan tizim teksdir. Bu 1000 m ipning gramm vazniga asoslanadi, shuning uchun nozik ip past teks raqamiga va qalin ip yuqori teks raqamiga ega bo'ladi. Boshqa tizimlardan foydalanadigan ip ishlab chiqaruvchilari teks ekvivalent qiymatlarini taqdim etadilar [2].

1-rasm. Erkaklar qishgi kurtkasini zararlanishi

1-jadval

Ustki kiyimlar uchun tikuv ip turlari

	Artikul	Ip raqami	Tarkibi (%)	Ishlab chiqargan davlat	Foydalanayotgan korxonalar
1	22010	100	Polester 100%	Turkiyaning Koneks fermasi	Vakkoni
2	1264	40S/2	Polester 100%	Germaniya	Orzu Ideal
3	22010	100	Polestr 100%	Turkiyaning Koneks fermasi	Nam Holding
4	1263	100	Polestr 100%	Turkiya Saba fermasi	Adim
5	1342	100	Polestr 100%	Turkiya Saba fermasi	Adim

Kiyim ishlab chiqarishda ishlatiladigan tikuv iplarining turlari. Quyida kiyim ishlab chiqarishda keng qo'llaniladigan turli xil tikuv iplari keltirilgan:

- Zig'ir ip
- Viskoza ip
- Ipak ip
- Polyester ip
- Yumshoq paxta iplari
- Neylon ip
- Merserizatsiyalangan paxta iplari
- Aramid ip
- Yaltiroq paxta iplari

O'rganilgan tadqiqot ishida erkaklar kurtkasi uchun tadqiqotda adabiyotlar tahlili va ishlab chiqarishdagi tajribalarni o'rganib, tikuv jarayonida detallarni biriktirishda foydalanilyotgan ip turlari, tolali tarkibi va ularning o'ziga hos tomonlarini keltirib o'tilgan, shuningdek tajribalarda turli xil deformatsiyalarga chidamli, 2 qavatli Ne 36/2, Z 600 buramga ega Turkiyaning Koneks firmasining Poliyester tarkibli ipidan foydalandik.

Tikuvchilik iplari tabiiy yoki sintetik tolalardan tayyorlangan bo'lishi mumkin, kerakli miqdordagi iplarni qo'shish orqali Z va S buram berib hosil qilish orqali, oqartirish (oqlash), bo'yash, sayqallash (pardozlash jarayonlari) kabi jarayonlardan o'tadi. Ularni g'altak, bobinaga o'rash orqali hosil qilinadi. Har bir kiyim ishlab chiqaruvchi korxonalar o'zi ishlatadigan materialli va tikuv iplarini chiroyli, samarali ishlash uchun mos xususiyatlarga ega bo'lishini xohlaydi. Tikuv ipidan hosil bo'ladigan chok xususiyatlari; tikuv iplari yuqori tezligida chok hosil qilganda tikuv iplari uzilmasligi, choklarning o'tkazib yuborilishiga olib kelmaydigan, igna va chok ko'rsatkichlariga salbiy ta'sir ko'rsatadigan ishqalanishlarga yuqori qarshilik ko'rsatadigan hamda choklarga minimal zarar yetkazadigan bo'lishi mumkin [2-3].

Har xil raqamli (90,100,110) ignalar bilan baxyaqatorni bajarishda gazlamaning zararlanishi 50x200 mm o'lchamli namunalarda tepkinining o'rtacha bosimida aniqlandi. Zararlanish sonini lupa yordamida ignaning gazlamaga kirish tomonidan aniqlandi. Natijalar (2-jadval, 2-rasm) da keltirildi.

2-jadval

Mashina ignasi va tikuv ipini tanlash

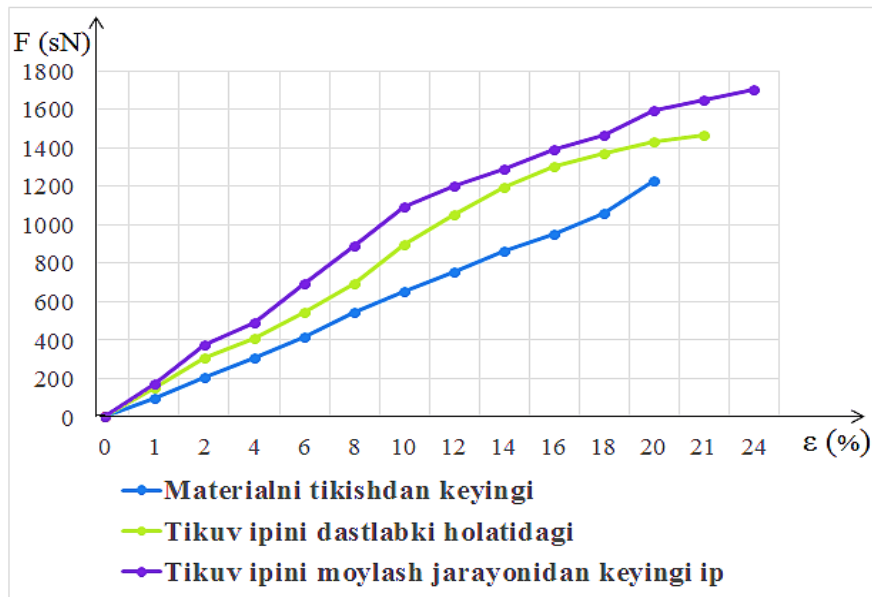
Material turi	Igna nomeri	Raqamlari nitok			
		Paxta	Ipak	Sintetik	Lavsan
Yupqa ipak, batist	60-70	80	65	22 L	20 LX
Chintz, atlas, ipak, zig'ir, choyshab	80-90	60-80	65	22L	20 LX
Og'ir paxta kalikasi; flanel; Yupqa jun mato; og'ir qalin ipak	90-100	50-60	33	33 L	30 LX
Jun kostyum mato	100	40	18	60 L	44 LX
Qalin jun mato	110-120	30	18a	-	-

2-rasm. Plashopka matolarning ignadan zararlanishi

Ustki kiyimlarni o'rganish natijasida tikuvchilik ishlab chiqarish korxonalaridagi tikish jarayonlaridagi nuqsonlar ham o'rganildi. O'rganish natijasida tikuv ignasi ishqalanish hisobiga tikuv ipini va kiyim materiallarini kuydirish holatlari aniqlandi. Buning natijasida tikuv ipi ko'p uzilishiga sabab bo'ldi. Kiyim materialidagi tanda va arqoq ipilarini zararlanishlari ko'p uchradi. Olib borilgan ilmiy tadqiqotlaridagi ip va materiallardagi nuqsonlarni lupa yordamida aniqlandi.

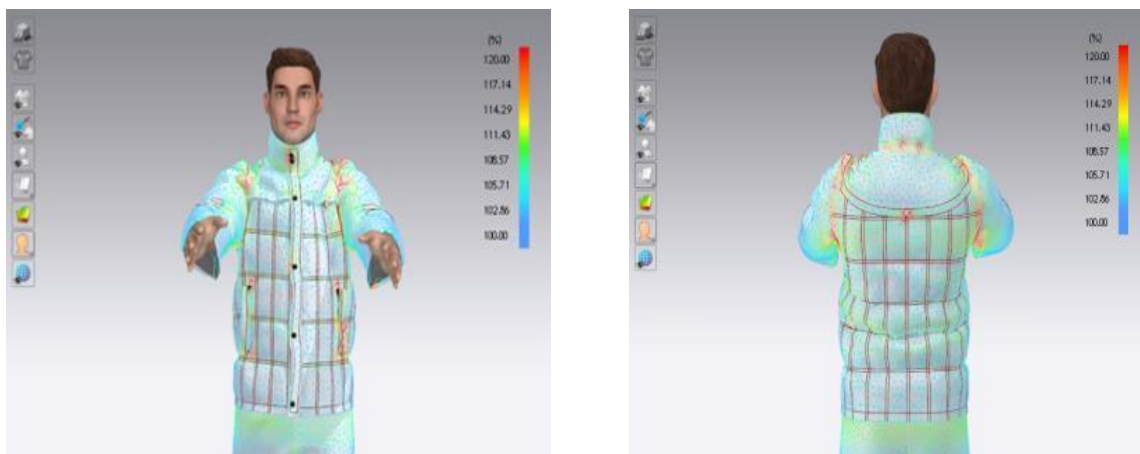
Aniqlangan muammolarni hal qilish uchun yangi tavsiya etilgan moylash mexanizmidagi tikuv materiallarini tikuv ipida tajribalar o'tkazildi. Tajribada tikuv ipini oldin dastlabki holati bo'yicha ip mustahkamligi aniqlandi va shu ipni tikish jarayonidan keyingi ip mustahkamligini ham o'rganildi. Keyingi jarayonda yangi tavsiya etilgan moylash mexanizmi yordamida detallarni tikib ko'rildi. Olingan natijalardan ko'rinib turibdiki, mavjud tikish texnologiyasi orqali tikilgan ipga qaraganda yangi tavsiya etilgan moylash mexanizmi yordamida tikilgan iplarni mustahkamligi 230 sN ga oshgan (3-rasm).

3-rasm. Yangi tavsiya etilgan moylash mexanizmidagi tikilgan ip grafigi

Tadqiqot ishida erkaklar kurtkasi tikishda iste'molchilarni hozirgi kunda plashopka matosidan tikilgan kurtkalarga talab yuqori bo'lganligi sababli ilmiy ish davomida plashopka matosini tikish texnologiyasi o'rganib chiqildi va ustki kiyimda ko'proq kuch keluvchi qisimlarini CLO dasturi orqali belgilab olindi (4-rasm).

4-rasm. CLO D3 dasturida erkaklar kurtkasida mexanik ta'sirga ko'proq uchraydigan qismlar

Xulosa. Ustki kiyimlarni o'rganish natijasida tikuvchilik ishlab chiqarish korxonalaridagi tikish jarayonlaridagi nuqsonlar ham o'rganildi. O'rganish natijasida tikuv ignasi ishqalanish hisobiga tikuv ipini va kiyim materiallarini kuydirish holatlari aniqlandi. Buning natijasida tikuv ipi ko'p uzilishiga sabab bo'ldi. Kiyim materialidagi tanda va arqoq iplarining zararlanishlari ko'p uchradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Maqsudov N.B N., Boymatova K.A Qosimov A.A.” Tikuv vaqtida igna harorat va musahkamligini matematik modellashtirish” Namangan “To'qimachilik va yengil sanoatda innovatsion texnologiyalarini joriy qilish istiqbollari” mavzusida o'tkazilgan xalqaro ilmiy-amaliy anjumani. 2023-yil 16-17 may 38-39 betlar
2. Boymatova Kamola Abduraxmon qizi “Ustki kiyimlarni tikish jarayonida chok mustahkamligini oshirish tadqiqi” Namangan/ Dissertatsiya 2024
3. Xaybullaeva Nargiza Zayniddinovna “Sovuqxona ishchilari uchun issiqlik saqllovchi maxsus kiyim ishlab chiqish ” Buhoro/ Dissertatsiya 2003
4. С.У. Пулатова, Н.З. Гайбуллаева. Исследование гигиенических свойств пакета материалов теплозащитной спецодежды. Сборник материалов Международной научно-практической конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации». №76. Украина, г. Переяславль, 2021 г.С.366-368.

Saidova Xulkar Xamidovna – Buxoro davlat texnika universiteti “Yengil sanoat muhandisligi va dizayn” kafedrasi dotsenti, Tel.: +998918244125 (c), E-mail: saidova.hulkar@mail.ru

Boymatova Kamola Abduraxmon qizi – PhD, Namangan davlat texnika universiteti “Dizayn” kafedrasi dotsenti, Tel.: +998 977359535(c), E-mail: bojmatova.kamola@mail.ru

O'ZBEK MILLIY ARXITEKTURASI VA MODA

Sabirova Z.A., Jumaniyazova R.F.

Toshkent to'qimachilik va yengil sanoati instituti.

Annotatsiya. Maqolada moda va arxitektura bog'liqligining qisqacha tavsifi berilgan, mashhur dizaynerlarning arxitekturadan ilhomlangan irod namunalari keltirilgan. Ushbu ishning maqsadi O'zbekiston milliy tarixiy me'morchiligida kiyim dizayni uchun ilhom bo'lishi mumkin bo'lgan bir necha asosiy o'zbek milliy elementlari tahlili va o'zbek modasida milliy arxitektura elementlaridan foydalanishning afzalliklarini o'rganishdan iborat.

Kalit so'zlar: arxitektura, moda, uslub, tendensiyalar, vizual effekt, yog'och o'ymakorligi, dekorativ elementlar, ganch, bezak, ayollar liboslari.

ЎЗБЕКСКАЯ НАЦИОНАЛЬНАЯ АРХИТЕКТУРА И МОДА

Сабинова З.А., Джуманиязова Р.Ф.

Ташкентский институт текстильной и легкой промышленности

Аннотация. В статье дано краткое описание связи моды и архитектуры, приведены примеры работ известных дизайнеров, вдохновленных архитектурой. Целью данной работы является анализ некоторых узбекских национальных элементов, которые могут стать источником вдохновения для дизайна одежды в национальной исторической архитектуре Узбекистана, а также изучение преимуществ использования национальных архитектурных элементов в узбекской моде.

Ключевые слова: архитектура, мода, стиль, тенденции, визуальный эффект, резьба по дереву, декоративные элементы, ганч (резьба по гипсу), украшение, женская одежда.

UZBEK NATIONAL ARCHITECTURE AND FASHION

Sabirova Z.A., Jumaniyazova R.F.

Tashkent institute of textile and light industry.

Annotation. The article provides a brief description of the relationship between fashion and architecture, examples of works by famous designers inspired by architecture. The purpose of this work is to analyze some Uzbek national elements that can become a source of inspiration for clothing design in the national historical architecture of Uzbekistan, as well as to study the benefits of using national architectural elements in Uzbek fashion.

Key words: architecture, fashion, style, trends, visual effect, wood carving, decorative elements, ganch (plaster carving), decoration, women's clothing.

Мода industriyasi jadal rivojlanishi, o'zgaruvchan tendensiyalar va mahsulotlarni sotish imkoniyati ko'plab me'morlarni moda sohasida faoliyat ko'rsatishga imkon beradi. Texnologiyalarning rivojlanishi, yangi ijodiy vositalarini izlash, materiallar, vizual effektlar - bularning barchasi moda va arxitektura o'rtasidagi chegaralarni buzmoqda.

Koko Chanel aytganidek, "Moda -bu arxitektura: farqi faqat mutanosiblikda. Arxitektura - bu qotirilgan moda".

Moda va arxitektura bir xil nuqtadan kelib chiqadi. Kiyim va binolar inson tanasini himoya qilish, ifoda etish va saqlash vositasi bo'lib xizmat qiladi. Me'morlar va dizaynerlar odam uchun faqat bitta farq bilan qobiq yaratadilar: birinchisi uchun u statikada, ikkinchisi uchun u dinamikasiz bo'lmaydi. Dizaynerlar uchun loyiha - bu inson tanasi [1, 2, 3]

Kiyimdagi me'morchilik va moda nafaqat bir xil g'oyalarga asoslanadi, ular hatto bir xil professional atamalarni ishlatadilar: tekstura, bezak, eskiz, o'lcham, rasm. Arxitektura uchun ham, kostyum uchun ham ansamblning sifati o'ziga xosdir. Insoniyat rivojlanishining har bir davrida muayyan badiiy uslublar shakllandi.

Kostyum va arxitektura o'rtasida stilistik bog'liqlik mavjud bo'lib, u umumiy tasavvurli yechim, siluetlarning o'xshashligi, ichki bo'linishlar tushunchasida ifodalanadi. Arxitektura badiiy uslub chegaralari doirasidagi san'atlar ro'yxatida birinchi o'rinni egallashi ajablanarli emas va kostyum uni to'ldiradi. Me'morlar va dizaynerlar bir xil ma'lumot manbalaridan foydalanadilar, bir-birlarini ilhomlantiradilar, fikr almashadilar. Moda haqidagi ayrim darsliklardagi turli xil tarixiy davrlar va uslublarni hisobga olsak, ba'zida me'morchilik va moda o'rtasida chambarchas bog'liqlik mavjudligini ko'rishimiz mumkin. Arxitektura va moda o'z davri va uslublarni aks ettiradi. Ushbu san'at shakllarining tarixi bir-biri bilan qanday bog'liq ekanligi bizni qiziqtirdi [6,7]

Arxitektura va moda olami, garchi bir-biridan farqli bo'lsa-da, ko'zga ko'rinadiganidan ko'ra ko'proq umumiyliklarga ega. Moda arxitektura obyektlarini yaratish uchun mukammal materialdir va arxitektura moda tendensiyalari uchun ajoyib asosdir. Va so'nggi yillarda hayajonli tendensiya paydo bo'ldi: me'morlar va dizaynerlar hamkorlikdagi ijodi [4,5,8,9]

Turli vaqtlarda moda dizaynerlari yangi to'plamlar uchun ilhom olish uchun arxitekturaga murojaat qilishgan. Shunday kreativ ijod namunalarini "Chloe" lyuks brendining to'plamlarida ko'rishimiz mumkin.

"Chloe"dagi arab arabesklari. Fransuz moda uyi "Chloe" 1952-yilda Jak Lenuar va Gabi Xayonning ijodiy hamkorligi natijasida yaratilgan. Tashkil etilganidan keyingi dastlabki yillarda Chloe kompaniyasi faqat ayollar uchun kiyim-kechak ishlab chiqarishga ixtisoslashgan.

Ayni paytda brend mahsulotlari orasida ayollar va bolalar kiyimlari, aksessuarlar, sumkalar, uy-ro'zg'or buyumlari, nafis parfyumeriya mahsulotlari ishlab chiqarilmoqda. Avvalgidek, hunarmandlar brendning barcha an'analariga rioya qilib, jozibali, nozik mahsulotlarni vazminlik bilan aks ettiruvchi o'ziga hos noyob uslubni yaratadilar. Brend butun dunyo bo'ylab millionlab ayollar, jumladan, ko'plab shou-biznes yulduzlari, aktrisalari va siyosatchilar tomonidan seviladi va hurmat qilinadi. Chloéning 2016 yilgi yozgi to'plamida arab arxitekturasidan, ayniqsa uning an'anaviy elementlari - arabesklar, geometrik shakllarning murakkab naqshlaridan ilhomlangan (1, 2-rasmlar). Arab madaniyatining tarkibiy qismlari sifatida moda va arxitektura bir-birining kontekstida mavjud va shuning uchun ikkalasida bir xil tasvir va shakllar gavdalanadi [10].

1-rasm. Chloé ning arab arxitekturasini to'plami

2-rasm. Chloé to'plamida arab arabeskalari

Zamonaviy dizaynerlar oldida turgan vazifalardan biri milliy arxitektura, qadimiy bino va inshootlarimizda qo'llanilgan va bugungi kunga kelib unutilib borayotgan milliy ornament va naqsh turlarimizni hozirgi zamonaviy modada yangi texnologiyalar yordamida aks ettirishdan iborat. Ko'p asrlik milliy an'analarni zamonaviy moda tendensiyalari bilan birlashtirish maqsadida milliy arxitektura elementlarini qo'llab kiyim to'plamini yaratishdan iborat.

O'zbek milliy me'morchiligida binolar va makonlarga o'ziga xos uslubni beradigan o'ziga xos elementlar mavjud. Kiyim dizayni uchun ilhom bo'lishi mumkin bo'lgan bir nechta asosiy o'zbek milliy elementlari:

Ganch (gips o'ymakorligi) – devorlar, shiftlar va kamonlarni bezashda qo'llaniladigan an'anaviy o'ymakorlik bo'lib, nozik naqshlar va murakkab ornamentlarni yaratadi.

Ayvon – nozik ustunlar va o'ymakorlik bilan bezatilgan ochiq terasalar, ko'pincha geometrik va o'simlik motivlari bilan bezalgan. Ayvonlar ko'pgina qadimiy binolarda uchraydi va dizayndagi shakllar hamda naqshlar uchun ilhom bo'lishi mumkin.

Mozaik gumbazlar – masjidlar va maqbaralarda uchraydigan, ko'k, turqiz va boshqa ko'k rangdagi mozaikalar bilan bezatilgan gumbazlar. Ular rang gammasi va to'qimalar uchun ilhom bo'lishi mumkin.

Yozuvli g'ishtlar (tessera) – bino fasadlarida geometrik va xattotlik naqshlarini hosil qiluvchi maxsus g'ishtlar. Bunday motivlardan foydalanish kiyimga o'ziga xos naqsh beradi.

Temuriy yulduzlar va geometrik naqshlar – temuriylar davridagi maxsus yulduz va geometrik naqshlar, ko'pincha saroy va masjidlarining bezagida uchraydi.

Medalon va arabesklar – davra shaklidagi medalonlar va beqarorlik ramzi sifatidagi arabesk naqshlari, garmoniya va abadiylikni ifodalaydi. Bu shakl va elementlar kiyim dizaynida o'z aksini topishi mumkin.

Ornamentli minoralar – vertikal naqshlar bilan bezatilgan baland minoralar, dizaynda vertikal chiziqlar yoki aksentlar uchun asos bo'lishi mumkin [14]. Bu elementlar o'zbek madaniyati ruhini yetkazadi va zamonaviy uslubda kiyimga an'anaviy aksentlar qo'shib, modada madaniy merosni aks ettirishi mumkin.

Yog'och o'ymakorligidagi naqshlarning ba'zi o'ziga xos nomlari quyidagicha:

Islimiy – o'simlik va ko'pincha yoysimon shakllarga asoslangan naqshlar. Bu naqshlar abadiylik va tabiat ramzi hisoblanadi.

Geometrik naqshlar – kvadrat, romb, yulduzcha kabi geometrik shakllar asosida yasalgan. Ular to'qimaga qo'shimcha chiroy va simmetriya beradi.

Sharfaka – o'simliklarga xos bo'lgan shakllar, masalan, barglar, gullar va bog'larning chiroyli tasvirlari.

Mushtak – doirasimon shakllarning birlashuvidan hosil bo'lgan yoki o'ziga xos shakllarga aylantirilgan naqshlar.

Murobaa – kvadratsimon yoki romb shakllaridan yasalgan simmetrik naqshlar.

Qanot naqshi – qanotlarga o'xshash naqshlar, ko'pincha erkinlik va parvoz ramzi sifatida talqin qilinadi.

Chilma – ko'p marta takrorlanuvchi mayda geometrik shakllardan iborat bo'lib, bir-biriga uyg'un tushadigan tarzda yasaladi.

Arkali naqsh – kamonsimon shakllar orqali yasalgan va ko'pincha masjid yoki madrasalar eshiklari uchun ishlatiladi [12,13,14]

Bu naqshlar yog'och o'ymakorligining turli xil uslublarini va o'zbek milliy naqshlarining o'ziga xosligini aks ettiradi. Bu elementlar o'zbek madaniyati ruhini yetkazadi va zamonaviy uslubda kiyimga an'anaviy aksentlar qo'shib, modada madaniy merosni aks ettirishi mumkin.

Tadqiqot ishning maqsadi yetakchi moda uylarining arxitektura va modaning uyg'unlashtirgan liboslar to'plamining qisqacha tahlili va zamonaviy ayollar kiyimlarini ishlab chiqarishda o'zbek milliy arxitekturasidagi yog'och o'ymakorligi va ganchkorlik elementlaridan

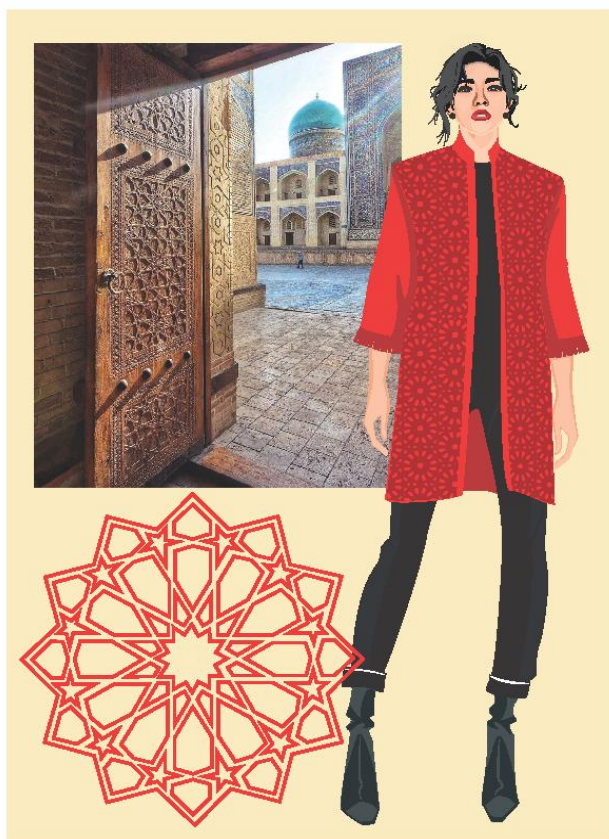
декор va bezak sifatida keng foydalangan holda zamonaviy liboslar dizayni loyihasini ishlab chiqishdan iborat.

Kiyim modellarini yaratishning asosiy tamoyillaridan kelib chiqib, ushbu maqola mualliflari “Murobaa” o‘ziga xos dekorativ elementlarga ega zamonaviy ayollar kiyimlari modellarini ishlab chiqishga harakat qildilar (3, 4-rasmlar).

Kejual uslubdagi liboslar ishlab chiqilgan bo‘lib, ularda zamonaviy liboslarning jozibasi va an’anaviy merosning buyukligi, uni yanada targ‘ib qilish va rivojlantirish uchun yaratilgan.

Ayollar uchun bezakli ustki kiyim o‘ziga xos uslubi va individuallikni ifodalaydi, obrazga nafislik va noyoblik beradi. Quyida shunday kiyim to‘plamining yaratishda qo‘llangan asosiy xususiyatlar: Dekorativ elementlar – tikish, applikatsiya, metall yoki shishadan yasalgan bezaklar, perforatsiya, ornamentlar va boshqa materiallardan qo‘shimchalarni o‘z ichiga oladi. Bunday detallar tashqi kiyimni yanada ifodali va qiziqarli qiladi.

Sifatli materiallar – issiq va bardavom bo‘lgan matolar, masalan, jun, kashemir, tvid yoki teri ishlatiladi, bu komfort va iliqlikni ta’minlaydi. Dekorativ elementlar o‘z ko‘rinishini saqlab qolish imkoniga ega. Original qirqim – asimmetrik yoki me’moriy shakllar, keng latskanlar, hajmli yelkalar yoki noyob yoqalar ko‘proq uchraydi. Qirqim bezakni ta’kidlab, uni umumiy uslubning bir qismiga aylantiradi. Rang palitrasi – odatda uyg‘un tanlangan: neytral va klassik tuslar, masalan, qizil va kulrangdan yorqin ranglargacha, ular bezakka urg‘u beradi. Funksionallik va uslub – bu kiyim nafaqat sovuqdan himoya qiladi, balki moda aksenti sifatida xizmat qiladi, individuallik qo‘shadi. U kundalik kiyish uchun ham, maxsus holatlar uchun ham mos keladi. Madaniyat va san’atdan ilhom olingan – ko‘pgina dizaynerlar milliy yoki me’moriy motivlarni ishlatadi, bu esa bezakli tashqi kiyimni haqiqiy san’at asariga aylantiradi. Bu xususiyatlar ayollar uchun bezakli tashqi kiyimni noyob va uslubli obraz yaratishda ommalashtiradi.

3-rasm. 1chi taklif model

4-rasm. 2chi taklif model

Ushbu kiyim modeli (3-rasm) 18-35 yoshdagi ayollarga mo‘ljallangan bo‘lib, asosan kuz va bahor oylarida kiyiladi. Asosiy materiali zamsh va bezak matosi sun’iy charmdan. Kiyim

trapetsiyasimon siluetga ega. Dekoratsiya simmetrik dizaynga ega bo'lgan naqshdan iborat bo'lib, oldingi qismlarda joylashgan. Kiyimning uzunligi tizzadan tepada. Old bo'lak ikkita qismdan iborat. Old bo'laklarning ustiga dekor sifatida charmdan yaratilgan me'moriy dekorativ elementlar naqsh sifatida tushirilgan. Ikkinchi model 18-35 yoshdagi ayollarga mo'ljallangan bo'lib silueti trapesiyasimon libosdir (4-rasm). Uzunligi tizzadan pastda. Kiyimdagi bezak tasviri yoqalarida, yeng qismlarida, etak qismida simmetrik naqshli bezak bilan to'ldiriladi. Bezak sifatida charmdan yaratilgan me'moriy dekorativ elementlar naqshi tushirilgan.

Mavsumiy ayollar ustki kiyimi zamonaviy talablariga javob beradigan matolardan tikilgan.

Individuallik, ajdodlar tarixiga intilish, rang-barang dekorlar bugungi iste'molchining o'ziga xos hohishlari hisoblanadi. Rangi, o'lchami, yoshi bo'yicha aniq tanlangan dekor juda ko'p ijobiy his-tuyg'ularni keltirib chiqaradi, o'zini namoyon qilishga, o'zini o'zi anglashga yordam beradi va ilhomlantiradi. Darhaqiqat, dekorativ elementlarga ega zamonaviy mahsulotlar va to'plamlarning istiqbolli dizayni shakl, siluet, kostyum uslubi, ijodiy usullar va manbalar, dizayn texnikasi bilan bog'liq ko'plab turli tushunchalarni o'z ichiga oladi.

Xulosa o'rinda aytish mumkinki, o'zbek milliy arxitektura elementlarini libos yaratishda qo'llash usulini ishlab chiqish milliy qadriyatlarimiz namunalarini saqlanib qolishiga va o'zbek modasining rivojlanishiga yordam beradi.

O'zbekiston milliy tarixiy me'morchiligi merosini o'rganish, hunarmandchilik turlarini o'rganish va ularni kiyim dizaynida qo'llash tadqiqotlari milliy dizaynda yo'qolgan motivlarni tiklashga yordam beradi. Shu tarzda, yangi libos to'plamlari orqali ushbu boy va chuqur estetikani saqlashga hissa qo'shiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Насталья Олейник. Как архитектура влияет на моду. Журнал Clouty. (2018)
2. Наталья Бессонова. Неожиданно: как архитектура влияет на моду – и наоборот. Журнал The Voice Mag. (2017)
3. Steele V. Paris Fashion: A Cultural History. Oxford University Press. (1998)
4. Tinniswood A. The Story of Architecture. Dorling Kindersley. (2009)
5. Quinn B. The Fashion of Architecture. Berg Publishers. (2003)
6. Hollander A. Seeing Through Clothes. University of California Press. (1993)
7. Leach N. Architecture and Fashion. AD: Architectural Design. (2013)
8. Kawamura Y. Fashion-ology: An Introduction to Fashion Studies. Berg Publishers. (2005)
9. Beatrice L. & Lee D. Fashion and Architecture: A Collaborative Journey Rizzoli. (2012)
10. Design mate-ru. Moda i arxitektura: fэшн-дизайнеры, которые обращаются за вдохновением к зданиям. <https://design-mate.ru/read/an-experience/fashion-and-architecture> (18.04. 2018)
11. Riccobono, Fashion and Architecture in the 20th Century. Electa. Исследование о влиянии архитектурных тенденций XX века на дизайн одежды и творчество модельеров. (2007)
12. Рахимкулова С.А., Рахматуллаева У.С., Ташпулатов С.Ш. Особенности проектирования современной одежды с использованием декоративных элементов на основе украшений национального костюма // Universum: технические науки : электрон. научн. журн. 2023. 8(113). URL: <https://7universum.com/ru/tech/archive/item/15890>
13. Akhmedov M.K., Saidova U.Kh. About the initial urban planning culture in Uzbekistan. Architecture and Construction of Uzbekistan, №6, 2009, 18-19 p.
14. BaoMuping. The Special Structure of Mongolia Cities in XIX-XX Century. The 2nd Workshop for planning and Networking of Historical Cities in Eastern and Central Asia/ Samarkand: Sam GASI, 2005, p. 86-89

Sabirova Ziyodaxon Azimjonovna – falsafa doktori PhD, Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat instituti "Moda va dizayn" kafedrasida dosenti, Tel.:(+99898)128-69-73, Email: ziedasabirova@mail.ru

Jumaniyazova Roza Farxod qizi- mustaqil tadqiqotchi, Tel.:(+99890)429-57-91, Email: rozaxon96@mail.ru